

CRITERIS DE SOLUCIÓ - PAC 1

Per tal de realitzar un correcte seguiment de l'avaluació³ continuada és imprescindible contrastar aquestes solucions amb les de les vostres PACS. Algunes d'aquestes respostes pot ser que no us siguin prou aclaridores, per la qual cosa cal que escriviu al consultor plantejant el dubte concret.

Enunciats i respostes de PAC

HISTÒRIA DEL DRET ROMÀ.

1.- Respon raonadament les següents qüestions:

D. 1.1.11

Paulus 14 ad sab.

Ius pluribus modis dicitur: uno modo, cum id quod semper aequum ac bonum est ius dicitur, ut est ius naturale. altero modo, quod omnibus aut pluribus in quaque civitate utile est, ut est ius civile. nec minus ius recte appellatur in civitate nostra ius honorarium.

D.1,1,11 El concepte de Dret s'expressa de varies maneres. En primer lloc, s'anomena Dret all² que sempre és equitatiu i bo- *aequum ac bonum*-, com és el dret natural; un altre acceptió³ de Dret, és, el que per cada *civitas* es fa^otil per a tots o per a la majoria, com és el Dret civil; i no menys correctament s'anomena Dret en la nostra *civitas* el Dret honorari.

a.- En el text anterior s'expliquen els diferents estrats jurí-dics que van anar apareixent a Roma per a regir les relacions jurí-diques entre particulars, podries indicar quins són?

a.- A través d'aquest text podem analitzar de forma bà sica, els diferents estrats jurí-dics tan característics del dret romà .

D'una banda es parla del dret natural, que es el dret comú a tots els pobles i que serà el fonament del *ius gentium*. Es tractava d'un dret elemental, senzill i basat en regles morals elementals de fà cil comprensió³ per part de tothom.

En el text també es menciona el dret civil (*ius civile- ius Quiritum*), que és el dret propi de la *civitas*, i que només pot ser aplicat als ciutadans romans (*cives*). Es tracta del dret més típicament romà , formalista, rà-git i difícil de reformar, que s'aplica amb carà cter personal i per tant, només als *cives*.

I finalment es menciona el dret honorari (*ius honorarium*), que coincideix amb el *ius civile* pel que fa a l'ambit d'aplicació³, s'aplica només als ciutadans romans, però² es diferencia en la font per la font de producció³, atès que el *ius honorarium* és el dret creat pel magistrat encarregat de l'administració³ de justícia a Roma, és a dir, el *praetor urbanus*, amb la finalitat de , completar- suplir-corregir les mancances del *ius civile*, que com hem dit era un dret difícil de reformar. El *ius honorarium* es molt menys rà-gid, més flexible i menys formalista que el *ius civile*..

El *ius honorarium* és un conjunt de normes que funciona en paral·lel al *ius civile*.

b.- Podries explicar amb quin carà cter s'aplica el dret a Roma: personal o territorial?.

b.- El dret a Roma s'aplica amb caràcter personal, i no territorial. El dret que s'aplica depèn de la condició (status) de l'individu: ciutadà, llatí, peregrinus/lliure o esclau. Es a dir, no s'aplica un dret determinat pel fet de "viure" en un lloc concret sinó que s'aplica un dret determinat pel fet de tenir la condició de ciutadà o no tenir-la. L'aplicació territorial del dret és una característica més pròpia dels drets avançats, mentre que la personalista és pròpia dels drets de l'antiguitat.

c.- Si un ciutadà romà vol reclamar l'incompliment d'un contracte que va realitzar amb un estranger, quin pretor acudiria? i quin seria el dret aplicable? i per què?

c.- Hauria de recórrer al *praetor peregrinus*, que és l'encarregat d'administrar justícia quan un dels litigants és estranger, o si ambdós són estrangers, però de diferents pobles.

2.- Comenta breument (màxim mig foli) el text procedent de les Institucions de Gaius:

Gai.1,5. Constitutio principis est, quod imperator decreto vel edicto vel epistula constituit. Nec umquam dubitatum est, quin id legis vicem optineat, cum ipse imperator per legem imperium accipiat.

"Una constitució del Príncep és allò que estableix l'emperador mitjançant un decret, un edicte, o una epístola, i mai s'ha dubtat que tingui força de llei des del moment en que el propi emperador rep el seu poder en virtut d'una llei."

Defineix en el teu comentari aquests termes:

1. Constitució del Príncep.

2. Decret.

3. Edicte.

4. Institucions de Gaius.

En aquest text es reflexa la capacitat de l'emperador de crear dret fonamentalment en base a la seva *auctoritas*. Des del començament del Principat es va deixar sentir clarament una intervenció de l'emperador en diversos aspectes de la vida del dret: normes de caràcter més o menys general emanades del seu *ius edicendi*, participació directa o indirecta en l'administració de justícia, instruccions a funcionaris imperials o magistrats, etc. El mitjà per a fer aquestes intervencions eren les constitucions imperials, concepte molt ampli que pot tenir el sentit de disposició de forma, contingut, destinatari, i alcançar molt heterogeni.

En el text es parla del caràcter de llei d'aquestes disposicions, atès que realment el seu valor normatiu era variat, i en el text de Gaius s'esmenta que independentment de la seva força de llei en sentit estricte (= que cada norma prevegi una sanció per a cas d'incompliment), no pot dubtar-se de la seva força obligatòria, ja que les esmentades constitucions compten amb l'*auctoritas* de l'emperador, és a dir compten amb el prestigi i l'aval imperial i per tant han de complir-se (com obligatòries).

1. Constitució del Príncep és l'instrument- document que l'emperador utilitza per crear dret, en definitiva és el nom que rep la legislació imperial.

2. Decret: és un dels tipus de legislació imperial. En l'època clàssica es denomina Decret al document en el qual l'emperador estableix una resolució judicial. En definitiva són sentències a procediment dirimides en la jurisdicció imperial, bé en primera instància, bé en apel·lació.

3. Edicte: És un altre tipus de legislació imperial, en aquest cas l'emperador es basa en el *ius edicendi*, el dret a dictar normes, atesa la seva qualitat de magistrat. Són disposicions en les quals l'emperador mana, prohibeix o regula alguna cosa. [Compte, no confondre-ho amb l'Edicte del Pretor que era el programa de l'administració de justícia.

4. Institucions de Gaius: És un manual destinat a l'ensenyament del dret realitzat pel jurista Gaius, que va viure probablement el segle II dC, de biografia desconeguda, però tanmateix la seva obra **Institucions**, un manual elemental, va ser molt utilitzada en l'ensenyament del dret en l'època clàssica i postclàssica.

3.- Digues si són veritables o falses les següents afirmacions i explica breument la raó de la teva resposta:

1.- Un plebiscit és una ordre que emet el senat romà .

1. Fals. Un plebiscit és un tipus de norma que emana de les assemblees populars i pot regular qualsevol matèria. Els plebiscits són font de dret i formen part del *ius civile*.

2.- El *praetor peregrinus* és creador de dret

Veritable. El *praetor peregrinus*, va ser un càrrec dins institut l'any 242 aC és un tipus de magistratura i la seva missió fonamental és impartir justícia quan una de les parts litigants no és ciutadà romà, o ambdós són estrangers de diferents llocs. Per poder administrar justícia el pretor peregrí va creant un dret nou, anomenat *ius gentium*, que està format per normes elementals capaces de ser compreses per tots els pobles.

3.- El Digest és un manual destinat a l'ensenyament del Dret.

Fals. El Digest no és un manual destinat a l'ensenyament del Dret, sinó que el Digest és la col·lecció ordenada dels textos procedents de la jurisprudència romana, fonamentalment clàssica. L'obra anomenada Digest o Pandectes, es va dur a terme per iniciativa de l'Emperador Justinià, i es va publicar en el 529 dC. En ella es recull el millor de la jurisprudència clàssica, de tal manera que fins i tot avui és considerada com la millor font de coneixement del dret clàssic amb què comptem. El *Digest forma part del Corpus Iuris civilis*. Aquest mateix emperador Justinià també va ordenar la redacció d'un manual dedicat a l'ensenyament del dret, el tot del qual és Institucions.

4.- Justinià va elaborar el *Corpus Iuris Civilis*.

Veritable. Com ja he comentat en la resposta anterior. Justinià va manar realitzar una gran obra compiladora de tot el dret, i aquesta recopilació va ser denominada a partir de l'Edat Mitjana (moment en què es va reprendre el seu estudi a les primeres universitats) *Corpus Iuris Civilis*, Cos de Dret Civil. De l'esmentada compilació formen part quatre grans obres: Digest, Codi de Justinià, Institucions i Novel·les., totes elles obres publicades en el s. VI dC.

5.- El Costum és font de dret.

Veritable. El costum és font de dret. Durant l'època primitiva, quan no existia llei escrita, el costum estava recollit en les anomenades *mores*, era la primera font de dret en l'època arcaica. Després, malgrat que existeixi llei escrita, el costum continua formant part de les fonts de dret romà, formant part de l'*ius civile* i amb gran respecte pels romans.

6.- El Codi Teodosià recull *ius vetus*

Fals. El *Codex Theodosianus* (429 dC) és una compilació de Constitucions imperials (anomenades *leges*)

que va ser ordenada redactar per l'Emperador Theodosi II. Certament la idea de la qual partia l'emperador era de publicar també una compilació de jurisprudència clàssica (l'anomenat *ius vetus*), però finalment no va assolir el seu objectiu i només va poder publicar el Codi de constitucions.

7.- El *Codex Iustinianus* és un codi de *leges* (constitucions)

Veritable. Com ja he dit més amunt el *Codex Iustinianus*, forma part també de la Compilació justiniana i recull de forma ordenada les constitucions més importants imperials publicades fins a la data de la seva publicació l'any 529 dC.

PROCES CIVIL ROMÀ (DRET PROCESSAL)

1.- Completa les següents afirmacions i justifica, en dues o tres ratlles, el perquè de cada una d'aquestes:

1. és la capacitat del magistrat d'iniciar el judici.

La *iurisdictio* és la capacitat del magistrat d'iniciar el judici. És la facultat que té de dir dret en un procés. El magistrat obre i prepara el procés per al jutge, que és el que finalment decideix.

2. Es pot iniciar el procés sol·licitant al magistrat.....

Es pot iniciar el procés sol·licitant al magistrat una *actio*. L'acció és tant la manera d'iniciar un procés com la pretensió de l'actor. Les accions es classifiquen en civils i pretòries, segons protegeixin drets reconeguts per un dels estrats del dret romà o per un altre.

3. és el moment en que el magistrat redacta, conjuntament amb les parts, la fórmula.

La *litis contestatio* és el moment en què el magistrat, junt amb les parts, redacta la fórmula. És el moment principal de la fase *in iure*, i els seus efectes principals són la limitació de l'objecte del litigi i la impossibilitat de tornar a obrir un procés per la mateixa causa (*non bis in idem*).

4. En el procediment..... és possible l'apel·lació de la sentència dictada pel jutge.

En el procediment **extraordinari** (*cognitio extra ordinem*) es pot fer l'apel·lació de la sentència dictada pel jutge. És l'últim dels procediments de la història del dret romà, els magistrats jutges són funcionaris i hi ha ja una escala dins d'ells i, per tant, instàncies superiors a què recórrer en cas de disconformitat amb l'opinió del magistrat jutge.

5. La bipartició processal és pròpia dels procediments del.....

La bipartició processal és pròpia dels procediments de *ordo iudiciorum privatorum*, en els quals se substancia el procés en dues parts, una *in iure* davant del magistrat que obre i prepara el procés, exercint la *iurisdictio*, i una altra, *apud iudicem*, davant del jutge, que, exercint l'*iudicatio*, és qui dicta la sentència.

6. Els estrangers poden participar com a part en el procés.....

Els estrangers poden participar com parts en el procés **formulari**, ja que és el procés que introdueix el pretor per dirimir les controvèrsies entre estrangers o aquests i ciutadans romans. És el procediment típic del dret clàssic

7. és la part de la fórmula en la que s'adjudica la part corresponent a cada un dels

copropietaris.

La **adiudicatio** és la part de la fórmula en la qual s'adjudica la part corresponent a cada un dels copropietaris. És necessari incloure-la en la fórmula en la qual es sol·licita la divisió d'una cosa comuna

8. La **reivindicatio** és una acció.....

La **reivindicatio** és una acció **civil i real**. És l'acció que té el propietari civil que no posseeix contra el posseïdor que no és propietari civil. Es dirigeix contra el que posseeix l'objecte en el moment de la *litis contestatio*.

9. Els..... son ordres o prohibicions establertes pel pretor gràcies al seu *imperium*.

Els **interdictes** són ordres o prohibicions establertes pel pretor gràcies al seu *imperium*. Formen part dels complements extraprocessals de la jurisdicció pretòria.

10. A través de, el demandat reconeix els fets que al·lega l'actor en la fase *in iure* i finalitza el procés.

A través de la **confessio in iure** el demandat reconeix els fets que al·lega l'actor en la fase *in iure* i finalitza el procés. Es tracta d'una de les formes de finalitzar el procés sense arribar a la sentència del jutge, es produeix en la compareixença de les parts davant del magistrat, abans de la *litis contestatio*.

2.- Llegeix atentament aquests textos procedents de dos Constitucions Imperials de l'època de l'emperador Constantí i respon breument les qüestions que figura a continuació:

C. 4.21.15: Imperator Constantinus

In exercendis litibus eandem vim obtinent tam fides instrumentorum quam depositiones testium. * constant. a. ad pop. * <a 317 d. romae xii k. aug. gallicano et basso cons.>

"En la realització dels litigis tenen el mateix valor els documents escrits i les manifestacions dels testimonis"

C.4.20.1

Contra scriptum testimonium non scriptum testimonium haud profertur.

"Contra un testimoni escrit no té valor un altre no escrit"

1.- De què està parlant el text

2.- Podries situar els textos en un tipus de procediment concret?

S'està parlant de la PROVA en el Procés Romà, i més en concret s'esmenten dos tipus de prova: la documental i la testifical.

A Roma no hi ha un codi de dret processal ni per tant una reglamentació legal de la prova, com succeeix avui en dia en el nostre dret actual, tanmateix sí que existia una forta reglamentació consuetudinària (procedent del costum) i rica sobre aquests aspectes tan importants del procediment.

En el procediment *per formulam*, o formulari, el característic de l'època clàssica, la prova es produeix en

la fase *apud iudicem* i regeix el principi d'aportació³ de parts (l'acusador a dir, s'ha de dir el demandant i el demandat, els que lliurement aporten les proves). També regeix el principi de lliure valoració³ de la prova per part del Jutge, de manera que el propi Jutge pot lliurement donar el valor que li sembli més oportú a cada prova aportada, i no hi ha una valoració³ prèvia ni taxada de les proves (podria ser el que ve a dir el primer text)

Tanmateix en el procediment *extra ordinem*, que l'acusador le prèpi de l'època postclàssica, ja no existeix la llibertat de lliure valoració³ de les proves per part del Jutge i també més valor la prova documental que la testifical (que l'acusador el que ve a dir la segona frase).

3. Identifica els següents documents i les seves parts establint les diferències entre ells. Recorda que entre els recursos que té el pretor, n'hi ha de caràcter processal i extraprocessal.

a.- “*Si resulta provat que l'herència de Publi Mevi l'acusador d'Aulus Agerius per dret Civil, i si la cosa (= herència) no fos restituïda per Numerius Negidius a Aulus Agerius segons l'arbitri del jutge, condemna tu jutge a Numerius Negidius a pagar a Aulus Agerius, tants diners quant la cosa valgui, i si no resulta provat, absol-lo*”.

a. - És una acció³, per tant és una forma de protecció³ processal, ja que una acció³ només es pot desenvolupar en el si d'un procediment. Es tracta d'una acció³ civil de l'àmbit successori anomenada *hereditatis petitio*, l'acció³ de petició³ de l'herència. L'estudiarem amb una mica de detall en el mòdul 3.

En aquesta la fórmula cal tenir en compte que tal com figura en la part inicial, Publi Mevi l'acusador el causant, la persona morta de la qual es reclama l'herència. Aulus Ageri l'acusador el demandant el que reclama l'herència de Publi Mevi i Numeri Negidi l'acusador el demandat.

Parts de la fórmula:

Intentio certa: Conté en la seva primera part (*si resulta provat...*) en la que es recullen molt breument els fets ocorreguts, o l'antecedent del que es parteix, l'acusador a dir es recull la **pretensió**³ de l'actor, que l'acusador reclamar l'herència de Publi Mevi (causant).

Clàusula arbitratòria: *Si la cosa= herència no li fos restituïda* , a través de la mateixa s'atorga al demandat la possibilitat (no obligació³) que restitueixi l'objecte reclamat al demandant, amb la qual cosa evitarà la condemna.

Condemnatio incerta: a través d'ella al jutge sempre se li dona la possibilitat de, en vista de les proves, condemnar o absoldre. La condemna en el procediment formulari sempre és de contingut pecuniari. En aquest cas i ja que no s'ha establert una condemna amb una quantitat concreta de diners es tracta d'una *condemnatio incerta*.

b.- “*Prohibeo que s'utilitzi la força per tal d'impedir que continuis posseint la cosa de la que es tracta, tal i com ara la posesixes sense violència, ni clandestinitat, ni en precari, l'un respecte de l'altre.*”

b.- La segona fórmula és un interdicte, l'acusador a dir un recurs extraprocessal, una ordre que decreta el pretor amb caràcter sumari i provisional i no declaratiu de dret.

En aquest cas es tracta d'un interdicte prohibitori en el que es protegeix la possessió³ (una situació³ de fet com la tinença material d'una cosa -ho estudiarem en el Mòdul 4). En els interdictes possessoris hi ha unes clàusules específiques que veurem amb deteniment en aquell mòdul -*sense violència, ni clandestinitat, ni en precari, l'un respecte de l'altre*.- En aquest cas es tracta de l'interdicte *uti possidetis*. Que estudiarem amb detall més endavant.

Amb aquestes dues fórmules us hauria de quedar clara la diferent estructura d'una acció (recurs processal) i d'un recurs extraprocessal com l'interdicte.

Les qualificacions d'aquesta PAC es posaran el dia 27 de març al vostre Registre d'Avaluació Continuada.

	Dret romà	
		CRITERIS DE SOLUCIÓ PAC 1

Semestre Febrer 08 - Juliol 08 3

	03.002 - Dret romà		
		Semestre febrer 08- Juliol 08	Mòduls 1 i 2
		CRITERIS DE SOLUCIÓ - PAC 1	